

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNİN GELİŞİMİNE YÖNELİK DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE UYGULANAN POLİTİKALAR

4. BÖLÜM

Hacer ATAMAN¹

Giriş

Herhangi bir toplumun erkek ve kız çocukları ile erkekler ve kadınlar için uygun gördüğü roller, davranışlar, faaliyetler, özellikler ve fırsatlar anlamına gelen toplumsal cinsiyet¹, zamanla değişime uğrayabilmekte hatta kültürden kültüre de değişebilmektedir². İmkanlardan yararlanma, fırsatları değerlendirme, kaynakların ayrılması ve kullanılmasında, hizmetlerin elde edilmesinde bireyler arasında cinsiyetten kaynaklanan ayrımcılık yapılmaması da toplumsal cinsiyet eşitliğini tanımlamaktadır³. Cinsiyet nedeniyle herhangi bir ayırım, mahrumiyet ya da kısıtlama yapılmasından dolayı kadınlar sağlık, eğitim, iş gücüne katılma, yüksek gelir getiren işlerde çalışma bakımından olumsuz yönde etkilenmektedirler. Bu faktörler nedeniyle kadınların güçlendirilmesi, konularının iyileştirilmesi, politika, strateji ve uygulamalarda toplumsal cinsiyet eşitliğine dikkat edilmesi önemlidir⁴. Cinsiyet eşitliği temel bir insan hakkı olmakla birlikte; barış içinde yaşanılan, refah ve sürdürülebilir bir dünya için de temel gerekliliktir⁵. Sürdürülebilir bir gelecek için oldukça önemli temel insan haklarından birisi olan kadınlara ve kız çocuklarına yönelik tüm ayrımcılıklar önlenerek, kadınlar ve kız çocukları güçlendirilerek ekonomik büyüme ve kalkınmaya da yardımcı olduğu kanıtlanmıştır⁽⁶⁾.

¹ Dr. Öğr. Üyesi Hacer ATAMAN, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD, hacer.ataman@medeniyet.edu.tr

zaman kullanımı, yoksulluk, ölümlülük ve sürdürülebilir kalkınma göstergeleri başlıkları ve bu başlıklara ilişkin alt göstergeler ile izlenmektedir.

Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Göstergeleri: Bu kapsamda izlenen göstergeler; ekonomik yapı, üretim faaliyetlerine katılım ve kaynaklara erişim, eğitim, sağlık ve ilgili hizmetler, kamu yaşamı ve karar alma, kadınların ve kız çocuklarının insan hakları başlıklarından ve bu başlıklara ilişkin alt göstergelerden oluşmaktadır³⁴.

Sonuç

Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik dünyada ve ülkemizde benimsenen politikalar, bu konudaki ihtiyaçlar, hedefler ve gelişmeler dikkate alınarak güncellenmekte veya yeni politikalar geliştirilmektedir. İmkanlardan faydalanma, fırsatları değerlendirme, kaynakların ayrılması ve kullanımında, hizmetleri elde etmede bireyler arasında kadın veya erkek cinsiyette olmaksızın kaynaklanan ayrımcılık önlenerek; barışçıl bir ortamda, refah içinde ve sürdürülebilir bir dünyada yaşamak mümkün olabilir. Bu amaçla toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını engelleyen nedenler belirlenmeli, bu nedenlerin ortadan kaldırılmasına yönelik düzenlemeler yapılmalı, toplumdaki bireylerde farkındalığı arttıracak çalışmalar ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin sürekli gelişimi sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Manandhar M., Hawkes S., Buse K., Nosratid E. & Magara V. Gender, health and the 2030 agenda for sustainable development. Bulletin of the World Health Organization. 2018;96:644–653. Doi: <http://dx.doi.org/10.2471/BLT.18.211607>. <https://www.who.int/bulletin/volumes/96/9/18-211607/en/> (Erişim: 30.08.2020).
2. Sevil Ü, Çetinkaya E. Toplumsal Cinsiyet. in: Sevil Ü, Gürkan A (eds), Her Alanda Kadın Olmak. Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitabevleri, 2018:3.
3. Beji NK, Meran HEP. İnfertilite. in: Beji NK (eds), Hemşire ve Ebelere Yönelik Kadın Sağlığı ve Hastalıkları. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri, 2016:10.
4. Bal MD. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Genel Bakış. KASHED, 2014;1(1):15-28.
5. Sustainable Development Goals. Goal 5: Achieve gender equality and empower all women and girls. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/gender-equality/> (Erişim: 30.08.2020).
6. United Nations Development Programme. Sustainable Development Goals, Goal 5: Gender Equality. <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/goal-5-gender-equality.html> (Erişim: 30.08.2020).
7. Börü ŞF. Kadının Korunmasına İlişkin Uluslararası Sözleşmeler ve Türkiye'nin Konumu. Türkiye Barolar Birliği Dergisi 2017;30(133-2):43-63.

8. Arslan ŞA. Kadın Odaklı Politikaların Hükümet Programlarına Yansımaları Üzerine Bir Analiz. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2017 (özel sayı):411-440.
9. Özçelik FK. Kadınlara Karşı Her Biçimiyle Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi’nin Usule ve Esasa İlişkin Düzenlemeleri ve Türk Anayasa Hukuku’na Yansımaları. Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi 2017;0(8):317-340.
10. UN Women. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women. Short History of CEDAW Convention. <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/history.htm> (Erişim: 07.09.2020).
11. United Nations Treaty Collection. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-8&chapter=4&clang=_en ((Erişim: 07.09.2020).
12. UN Women. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women. Text of the Convention. <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/cedaw.htm> (Erişim: 07.09.2020).
13. İçli G. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politikaları ve Küreselleşme. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2018;0(30):133-144. Doi: 10.5505/pausbed.2018.91886
14. T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Mevzuat. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi ve İhtiyari Protokolü. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW). <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/35256/kadinlara-karsi-her-turlu-ayrimciligin-onlenmesi-sozlesmesi-ve-ihyari-protokolu.pdf> (Erişim: 06.09.2020).
15. United Nations Treaty Collection. 8. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. New York, 18 December 1979. Certified true copy. https://treaties.un.org/doc/Treaties/1981/09/19810903%2005-18%20AM/Ch_IV_8p.pdf (Erişim: 07.09.2020).
16. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair Sözleşme. <https://www.tbmm.gov.tr/komiyon/kefe/docs/cedaw.pdf> (Erişim Tarihi: 15.09.2020).
17. Council of Europe. Chart of signatures and ratifications of Treaty 210. https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/210/signatures?p_auth=tBlkOu6N (Erişim Tarihi: 10.09.2020).
18. Moroğlu N. Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Mart-Nisan 2012;99:357-380.
19. Council of Europe. Details of Treaty No.210. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/210> (Erişim Tarihi: 10.09.2020).
20. T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Mevzuat. Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi. İstanbul, 11.V.2011, Avrupa Konseyi Araştırmalar Serisi-No.210. <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/53854/20120308m1-1.pdf> (Erişim: 09.09.2020).
21. Resmi Gazete, 8 Mart 2012 Perşembe, Sayı: 28227 (Mükerrer), Milletlerarası Sözleşme. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120308M1-1.htm> (Erişim Tarihi: 10.09.2020).
22. Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2018-2023. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Ankara, 2018. <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/6315/kad%C4%B1n%C4%B1n-gue%C3%A7lenmesi-strajesi-belgesi-ve-eylem-plan%C4%B1-2018-2023.pdf> (Erişim Tarihi: 13.09.2020).

23. Derman GS. Uluslararası Kadın Hakları. in: Sevil Ü, Gürkan A (eds), Her Alanda Kadın Olmak. Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitabevleri, 2018:281.
24. T.C. Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği. Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma. Ankara, 2011. <https://www.ab.gov.tr/files/pub/antlasmalar.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2020).
25. T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Türkiye'de Kadın. Ankara, Eylül 2019. <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/19172/tr-de-kadin-eylul.pdf> (Erişim Tarihi: 11.09.2020).
26. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı 2008-2013. 2008, Ankara. <https://ailevecalisma.gov.tr/media/6314/toplumsal-cinsiyet-e%C5%9Fitli%C4%9Fi-ulusal-eylem-plan%C4%B1-2008-2013.pdf> (Erişim Tarihi: 14.09.2020).
27. United Nations Development Programme. Millennium Development Goals. http://www.undp.org/content/undp/en/home/sdgoverview/mdg_goals.html (Erişim Tarihi: 13.09.2020).
28. United Nations Development Programme. Sustainable Development Goals. Background on the goals. <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/background/> (Erişim Tarihi: 13.09.2020).
29. United Nations Development Programme. Sustainable Development Goals. <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html> (Erişim Tarihi: 13.09.2020).
30. United Nations Development Programme. Gender Equality Strategy 2018-2021. 2018:5. <https://www.undp.org/content/dam/undp/library/gender/UNDP%20Gender%20Equality%20Strategy%202018-2021.pdf> (Erişim Tarihi: 16.09.2020).
31. <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/goal-5-gender-equality.html#targets> (Erişim Tarihi: 13.09.2020).
32. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Değerlendirme Raporu 2019. S.:66-67. http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/03/Surdurulebilir-Kalkinma-Amaclari-Degerlendirme-Raporu_13_12_2019-WEB.pdf (Erişim Tarihi: 13.09.2020).
33. United Nations Development Programme. UNDP Turkey Gender Equality Strategy 2017-2020. S.17, 18. file:///C:/Users/kullanc/Downloads/GENDER%2520EQUALITY%2520STRATEGY_2020jan%20(1).pdf (Erişim Tarihi: 16.09.2020).
34. Türkiye İstatistik Kurumu. Toplumsal Yapı ve Cinsiyet İstatistikleri. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1068 (Erişim Tarihi: 16.09.2020).